

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,

12 " " " " 2 " "

16 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravištvu
(samo distrakcija) in ekspedicijska na
Dunajski cesti št. 15 v Medija-
novi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " —
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Medijatovi hiši
štej 15.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

„Recimo koju!“

Fran Kurelac, hrvatski pisatelj.

Errando d scimus.

(Dopis z dežele po ljubljanskih volitvah.)

(Dalje in Konec.)

Sploh mora vsak svojo dolžnost storiti
ter ne izostajati ne od agtacijskih shodov, ne
od volitve same, če se že naprej vé, da zma-
gati ni mogoče. In vsi stanovi morajo edino-
stno delati za domačo stvar, na stran pustivši
zasebne reči. Zato se nam je čudno dozdevalo.
da med narodnim meščanskim volilnim odborom
ni zastopano ljubljansko duhovništvo. In ravno
o tem glede javnega političnega življenja v
korist narodnemu napredku je treba pregovo-
riti še nekaj besed.

Kar je g. beneficijar Kljun večidel v dr-
žavnem zboru, nimajo ljubljanski narodnjaki,
kakor čujemo, v svoji sredi nobenega politično
delujočega duhovnika. A Slovence skušnja uči,
da moramo vsi stanovi z zedinjenimi močmi
boriti se zoper nasprotnike, in duhovenstvo je
eden glavnih faktorjev našega narodnega na-
predka. Spominjamo se nazaj kakih 12 let,
ko so se v Ljubljani osnovali centralni volilni
odbori; bili so zastopani v njih vsi stanovi.
Imena sedanjega mil. gosp. knezoškofa, takrat
dekana, sedanjega prošta, dekana, in drugih
korarjev so se čitala med odborniki. In kako
slavno smo zmagovali v Ljubljani in po deželi!
In še pri zadnji volitvi viteza Schneida, ali
ne veste — vsaj mi na deželi smo tako čuli —
da je mil. knezoškof veliko pripomogel k sre-
nemu izidu. Sicer moramo obstati, da se nam
nekako čudno dozdeva, da se ljubljanski pre-

lati, kanoniki in župniki — izvzemši onemogle,
častitljive starčke, za javno življenje tako malo
menijo. Čudno! ali ne vidijo kaj se po svetu
godi, ali ravno zdaj ne berô, kako se povsod
konservativci organizujejo nasproti publemu in
brezverskemu liberalstvu in celô pod vodstvom
svojih kapitularev in župnikov? ali ne berô
da ravno kar pri mestnih volitvah v naših
nemških deželah zmagujejo duhovniki? Saj po-
vsod meščani stare korenine spregledujejo, kdo
je prijatelj pravega napredka, kdo pa le po-
dira blagostan in dolgove dela. Liberalnih
fraz gospodstvu bo kmalo odklenkalo. — Da
bi se s politiko duhoven ne smel pečati —
čez to je menda že vsak pameten človek šel
na dnevni red. Ravno nasprotno, duhovnik
mora vselej in povsod delati, da boljša in
pravična stvar zmaga. In dozdej se je v obče
narodna stranka pokazala tako; nemčurska pa
že marsiktere udarce dala ne samo naradni
ampak tudi duhovski, verski stvari (cf. „Tag-
blatt,“ adrese do starokatolikov...) Zato je
pač čudno, k čemu ljubljanska duhovščina saj
indirektno nemčurstvo podpira. Da to dokažem.
Kakor čujemo, v Ljubljani duhovni nemškutarijo
na prižnicah, uradujejo vse nemško (mesto la-
tinskega in slovenskega); k čemu, vprašamo,
so v Ljubljani v dveh cerkvah nemške pridige
praznim klopem in še tisti poslušalci vsi raz-
umejo bolj slovensko ko nemško. Ali te na-
pake odpravite, ali pa gonite nemčurje v ka-
toliške cerkve; saj se oni itak nič ne zmenijo
za vse to, ali pa gredo rajši k protestantom
pridigarja poslušat, kakor se je nedavno po-
nosno bahal „Tagblatt“ (ein grosser Theil der
katholischen Bevölkerung (recte: deutschthüm-

lerischen), ker tak katoličan ali pa nič. Morda
bi ne bilo napačno, če bi se pravim Nemcem
odkazala posebna cerkev, saj se tako ena že
imenuje „deutsche Kirche“. In naj se magari
pridigar zá nje pokliče doli iz rajha, da bo
imel prajzovski akcent, potem se bodo vendar
bolj doma čutili. Nam na deželi se dozdeva,
da je to pretirana skrb za Nemce v Ljubljani,
ker jim še to dajete, česar ne marajo. O bla-
gor vam, ljubljanski župniki, vi ste pač podobni
dobremu pastirju, ki 99 (slovenskih) ovac pu-
sti in hiti za eno (nemčursko) zgubljeno! In
potem pri dobrh, pravih meščanih, katerih
ogromna večina je na Slovenskem rojenih, ki
so res verni in za božjo čast kaj storô, ki so
pa še iz stare šole in ne ravno visoko izobra-
ženi, še vedno misel gojite, da mora nemščina
le kaj višjega biti, da tisti nekaj več velja, ki
nemški žlobodra (kajti ljublj. nemščina, kakor
jo nevadno slišimo, ni noben jezik.)

Nedavno smo brali v „Sl. Narodu,“ da je
pri sv. Jakupu le krog 30 poslušalcev (če je
res) in v stolnici včasih ne dosti več. — K
čemu tedaj še v cerkvi propagando delati za
nemčurijo?!

Bolj odločnega in pravičnega delovanja bi
smeli pričakovati od naših sicer izvrstnih, slo-
venskih dostojnikov; in videli bote, da se bo
kmalo na boljše obrnilo, saj jedro ljublj.
meščanstva je zdravo, ker je slovensko. Na
nižje duhovnike se pač ne moremo toliko ozi-
rati, ker bojda nimajo nobene oblasti.

Čudom smo se čudili, ko smo na deželi
slišali, da vi ljubljanski duhovniki razun žup-
nikov še volilne pravice nimate ni za občinski
mestni, ni za deželni, ni za državni zbor. Ali

Petelinov Janez.

Povestica iz ne še preteklih časov.

VII. Volitev, pred njo in po nji.

(Dalje.)

Dan volitve se čedalje bliže pomika, agi-
tatorji, narodni in nasprotni, švigajo po kmetih
od volilca do volilca, tudi Janez gre še dvakrat
na kmete. Prvikrat dobro opravi, vsaj je poro-
čilo njegovo tako, da je dr. Zvitovič židane
volje. Vendar pridejo za njim pisma od agi-
tatorjev, da je ta in oni, ki je bil že pridob-
ljen in je dal besedo, po prigovoru duhovna
ali učitelja zopet odpadel. Zato je moral Ja-
nez zopet na kmete in tam se mu je zgodilo
nekaj, kar se lahko pripeti marsikomu.

„Na Potoku“ so rekli ljudje posestvu žu-
pana Kalške vasi. Ta je imel tu precéj slavno
gostilnico, kjer so radi ostajali vozovi. Tudi
Janez se je vstavil tu tem raje, ker je župan
Potokar bil volilen mož. Zadnji pot ga ni
bilo domá, toraj Janez ni mogel nič opraviti
pri njem; zvedel pa je, da bolj na ono stran
cika. Zdaj je bil Potokar domá, a ne pri
domu, in Janez ga je moral počakati.

V tem, ko je čakal, se je bilo nabralo

več pivecev, ki so pili „likof“ za prodano ži-
vino. In pili so ga dobro, ko je Potokar
domú prišel, je bilo že vse židane volje. Na-
pijo mu, on odpije, potem pa sede k Janezu,
kteri ga je poklical, in spustita se v pogovor,
kteri je skonca le bolj tih, sčasoma živahnejši
in nazadnje, ko župan le ugovarja, prav bu-
ren, Janez se obrne v stran in zakriči:

„Ej, pojte se solit s svojimi farji!“

Na to Potokar vstane in gre s sobe. Do
tje živahno žvrgolenje pri mizi pivecev mahoma
vtihne, vsi se ozro po Janezu in eden praša
precéj glasno:

„Ali ni govoril nekaj o farjih?“

„Da, da, „far“ je rekel“ — pritrdi drug.

„Jaz sem tudi slišal“ — se oglasi tretji.

„Ej, kaj samo ti! Vsi smo slišali“ —

reče četrti.

„Slišite gospod ali kar ste, kdo pa je
tisti far?“ — vpraša eden in vsi zró v Ja-
neza čakajoč odgovora.

„Z vami se ne menim“ — odgovori Ja-
nez nevoljen — „saj sami veste, koga sem
mislil!“

„Ali tudi našega gospoda?“ — poprašuje
drug.

Vsi so ene vrste, vrana je vrana.“

„In lump je lump, pa ne gospod“ — za-
gromi Močnikov Jernej in skoči kviško z uka-
zom: „Zdaj pa le brž poberi kopita, Petelinov
cigan, meniš, da te ne poznam! Alo, na noge!
Le brž, mene srbi dlan.“

„Ali res ne bo šel?“ — gromé drugi,
ko Janez mirno obsedi, in obstopijo mizo.

„Naj se me le kdo dotakne, bote že vi-
deli, kaj bo“ — se šopiri Janez in pristavi
Močnikovemu: „Tebe bom tako tožil zavoljo
razžaljenja časti. Čegav si?“

„Ali me ne poznaš?“ — praša Jernej
hudournih oči.

„Ne, pa bom že zvedel, čegav si.“

„Ni treba, tu imaš moj pečat!“

Joj, kaka zaušnica prileti zdaj Janezu!
To ni več navadna, to je že gorjanska, ka-
koršno je mogoče dati le z lopato, ne z roko.
Če jo fotografiraš in v razstavo pošlješ, dobiš
prvo premijo zá-njo. Taka bi skoro smreko
podrla, ni čuda, če je tudi Janeza spravila
pod klop. Ker je pa pridši do zavednosti,
zopet prav divji kvišku skočil in grozil vsem
skup, so se spravili tudi še drugi ná-nj in
ga nekoliko „povljaljali“ in „pomečkali“, kakor

se ne sramujete pred svojimi tovariši po manjših mestih kot je Ljubljana, ki za narodno stvar toliko storé; vam pa so roke zvezane. Saj vas sploh vaši duhovni bratje čislajo ter vam srečo voščijo, ko pridete v Ljubljano, a še teh pravic nimate, kot drugi na deželi. Vi ste manj v mestu, kot zadnji pisec v kancelijah, katerih imate na cente, manj kot železnični uradniki, manj kot hranilnični črkorezci, manj kot davkarski c. frarji. Zakaj vsi taki in enaki se nahajajo v volilnem imeniku, vas pa iščemo zastoj. In manj ste, manj, saj niste toliko omikani kakor poprej imenovani. Vi znate samo latinsko, grško, hebrejsko in kolikor toliko enakih orientálnih jezikov, znate nemško, vsak še eden ali več modernih jezikov, študirali ste najmanj 16 let, in zdaj imate vsak celo knjižnico v svojih sobah; podučujete v šoli, v ječah, v cerkvah, oblezete zaradi bolnikov vse zaduble luknje, ktere bi moral magistrat, če bi jih skrbni dr. Kováč kedaj pogledal, iz zdravstvenih obzirov zapreti; podučujete celo na bogoslovni stolici in ste eni celó promovirani doktorji — vi po zdravi logiki naših nemčurjev gotovo manj veste, vi ste manj izobraženi in olikani, kakor tisti, ki so študirali 2, 3, 4, normalne razrede ali če je s pomočjo drugih šlo do 4. razr. srednjih šol. Z eno besedo, vi ste manj izobraženi kot drugi spri-deni študentje, saj zato, ker so zadnji bolj liberalni.

In ad vocem, volilna pravica duhovnikov v Ljubljani! — Tisti, ki je koval ljubljanski statut je bil gotovo silno učen, liberalen in strašansko pravičen... Spominjamo se, da je prejšnji vladika Bartolomej v deželnem zboru izvrstno zagovarjal volilno pravico duhovnih pomočnikov po vsej deželi za občnske, mestne, deželne in državne zборе in je tudi prodrl s svojim govorom. In tako se vsak šef mora potegniti za svoje podložne, kjer vidi, da se pravica hoče prikrajšati. A kako, da se za ljubljanske duhovnike ni tako vkrenilo, kot za druge po deželi? Saj svetli ordinarij v Ljubljano navadno ne kliče najslabejših, ampak sploh najbolj zmožne duhovnike? kako da se za te ni boljše poskrbelo? In potem najdemo v Ljubljani ne samo kaplane, ampak tudi katehete, ki celo iz mestne kase vlečejo plačo, a med volilci jih iščemo zastoj. Če imajo trud, naj se jim podeli tudi volilna čast navadnega državljana, kakor drugim učiteljem. V šolskih poročilih in šematizmu najdemo za katehete

(in nikjer ne stoji provizorične, o kateri besedi še pozneje) zaznamovane: gg. Jan. Rozman, katehet na obeh deških mestnih šolah in na protestanski za katoliške otroke (kjer se pa le nemčurstvo podpira ter indiferentizem goji v malomarnosti); Anton Keržič v dekliški nunski šoli, ob enem tudi za druge predmete. Anton Zupančič na dekliški mestni šoli. J. Kilar v šoli na Mahu, Fr. Porenta na navadni ljudski šoli pri sv. Petru. Stolni vikarji so pa kateheti po privatnih zavodih. Prvi gospod neki celó dovolj davka plačuje od svojih dohodkov, da bi že zbog tega moral imeti volilno pravico; a iščeš ga zastoj v volilnem zapisniku, med tem ko se pa v njem nahajajo vsi učitelji in podučitelji, menda celó provizorični. — Vprašamo, jo to pravično? In narodnjaki, ki vodite reklamacije, ali se ne spodobi, da se pobrinete tudi za te glasove narodne, ako jih tudi od duhovnov dobite? Menim, da ga ni med nami, ki bi hotel duhovnike odmetavati, saj moramo mi Slovenci vsak zanesljiv glas čuvati. — In kako je s penzioniranimi župniki, katerih se v Ljubljani več nahaja? Ali so ti manj, kakor penzionirani uradniki in vojaki? Vsi župniki so imeli volilno pravico, ko so bili kje zunaj, ali če bi bili še zdaj. Zakaj pa v Ljubljani ne? Kake zasluge pa imajo penzionirani uradniki za Ljubljano, da imajo volilno pravico, župniki pa ne? In po večini so penzionirani uradniki in vojaki tujci, župniki pa Kranjci, če ne celo domačini. Ali je penzija uradnikov več vreden, kot pa župnikov, ki je poprej imel povsod volilno pravico svobodnega državljana, kakor uradnik? Ako je njegov penzjon le majhen nasproti uradniškim, ni on tega sam kriv. Kje je tukaj enaka mera?

Dobro bi bilo, ko bi kdo raztolmačil ljubljanski statut, morda bi se dala priboriti volilna pravica vsem duhovnikom v stalnih službah. Izgovor, da kaplani niso definitivni v službi, je prazen, je ravno toliko, kakor ko bi kdo trdil: učitelj, oficijal, adjunkt, sodnik itd. ni definitiven, ker ga tudi lahko (soseben v novejših časih: aus Dienstesrückichten) vsak hip prestavijo. Stolni kanonik Premerstein je menda vendar le definitiven, ker je na svoj kanonikat po knezoškofu slovesno inštaliran, kakor je sploh volilno pravico kanonikatov priznala ob priliki neke pritožbe najvišja država sodnija. In vendar ga ne najdemo v imeniku ljubljanskih volilcev. Lep kompliment za g. kapitularja! Zdaj še tiste državljanske

časti ne vživa, kakor prej na deželi ko kapelan. — Kaj pa je to: definitiven v službi?

Kedar je uradnik, duhoven, učitelj v določeno službo sprejet, da ga brez juridičnega vzroka ne morejo odstaviti, je definitiven. To za duhovnika še bolj velja po kanoničnem pravu. Ko je duhoven dekretiran v pastirstvo, je faktično definitiven, ker ga brez kanoničnega vzroka nihče ne more odstaviti, k večjemu da ga prestavijo k drugi župniji. Med kaplanom in župnikom glede političnih zadev je le ta razlika, da je župnik v enem kraju definitiven, dokler sam hoče (ter ne prosi za drugo duhovnijo), a kooperator je definitiven, dokler ordinarij hoče. Uradnik je v tem smislu definitiven, dokler kak predstojnik ali predsednik hoče.

Definitivne službe so tedaj po naši misli pri ljubljanskih vse že od nekaj ustanovljene službe duh. pomočnikov. Definitivno je mesto drugega vodje in spirituala v semenišču, definitivno je mesto kancelarja pri škofskem ordinarijatu in njegovega tajnika, definitivna je služba župnika pri nuskem samostanu, saj ima tudi vso jurisdikcijo kakor drugi župniki, definitiven je katehet v nuskih šolah, definitiven je kurat v civilni bolnišnici in v jetnišnici na gradu in slednji celó v vrsti c. kr. uradnikov? In kateri zaseda eno teh mest, bi moral vživati vse pravice, ktere imajo drugi uradniki. Ali nobenega izmed duhovnikov, ki zasedajo prej imenovana mesta, ne najdemo v imeniku ljubljanskih volilcev. Ali ni to tedaj krivica, ki se godi ljubljanskim duhovnikom, da v svoji težki in požrtvovalni službi po šolah, jetnišnicah, bolnišnicah, hiralnicah, ko imajo ravno z mestnimi otroci in reveži toliko opraviti, še tiste državljanske prednosti nimajo, ktero vživajo celó uradniški pisarji? Za blagor ljubljanskih prebivalcev vendar desetkrat več storé, kakor razni penzionisti, katerih glavna zasluga menda v tem obstoji, da pri voltvah s svojimi glasovi vselej potlačijo narodne, meščanske kandidate.

Iz vsega tega sledi, da je mestni statut pomanjkljiv, dá celo krivičen, zato je opozorujemo narodne mestne odbornike, kakor tudi deželne poslance, soseben g. Kljuna, naj bi se o priliki krepko potegnili za volilno pravico ljubljanskih duhovnikov. O spremembi ljubljanskega statuta se je menda že za Hohenwarta govorilo in obravnavalo, a potem je vse zopet zapalo. Znašiti pod novim deželnim načelnikom kaj dosežemo v tem oziru narodni duhovnikom in sploh narodnjakom pa kličemo, naj se malo ožive vsaj takrat, ker skušnja sedanjih časov potrjuje posebno znani izrek: Vigilantibus jura!

Submontanus.

Politični pregled. Avstrijske dežele.

V Ljubljani 21. aprila.

V državnem zboru se nadaljuje debata o budgetu za ministerstvo nauka in kultura. Govorniki od desne strani so oostro grajali krivično in silnostno postopanje liberalcev, ki so svoje doli škofom, zlasti linškemu škofu, konfiscirali posestva, z izgovorom, da slabo gospodarji, a zdaj se je pokazalo, da država še slabše gospodarji, ker imajo zdaj škofove grajščine manj dohodkov, ko prej.

Mnogi poslanci, ki so se za besedo oglašili, so zopet odstopili na prigovarjanje vlade, ki hoče debato kolikor mogoče okrajšati.

„Politik“ hoče vedeti, da bo po budgetni

po nekterih krajih pravijo, če koga tako razdelajo, da je poln bunk in ima morda še kako rebro zlomljeno. Komaj se je spravil na svoj voz in ker tako obdelan ni bil več za daljno potovanje, se pelje v mesto nazaj, ter tam, ker je noč že pozna, svoje omlatene ude položi v posteljo. Spanja ni bilo in ko se nareni dan, ne more nobenega uda gibati. Najhuje je z levim licem, na ktero je bila Jernejeva roka pritiskala pečat. In kak je bil ta pečat! Ko je dekla gospodinje njegove prišla zjutraj v sobo po čevlje, se je kar vstrašila in mislila, da ležita v postelji dva, tako debela je bila glava. Janez zagleda postreznico le z enim očesom, drugo se je bilo popolnoma skrilo vsaj za nekaj dni.

„Pojdi po doktorja“ — stoka Janez izpod odeje.

„Joj, joj, kakšni ste!“ — plaka Jera — „kaj se vam je pa zgodilo? Ali imate šenj?“

„Nič mar tebi“ — se jezi Janez — „po doktorja pojdi!“

„Po kterege pa? Po dr. Muho, ta je posebno dober za šenj.“

„Kaj blodiš! Maram jaz za take doktorje. Po mojega, po dr. Zvitoviča pojdi in reci, da ga prošim, naj k meni pride, ker jaz ne morem še s postelje!“ — renči Janez.

Jera gre in pové svoji gospodinji, da ima gospod šenj in se gotovo meša, ker hoče za šenj imeti jezičnega doktorja, pa ta jej reče le iti in opraviti naročilo, se bo že videlo, kaj bo. Z glavo majaje gre Jera in sporoči dr. Zvitoviču hišni željo Janezevo in res pride čez dobro uro že dr. Zvitovič k bolniku. Zeló se začudi, takega videti, a ko mu Janez pové, kaj se mu je pripetilo, ze zagrozi in reče:

„No, te bomo pa že splačali! Bom brž poslal vam zdravnika, da vas pregleda, potlej pa vso reč nemudoma izročimo sodniji. Tako hudo vam menda ne bo, pa se vendar delajte hudó bolnega in otepenega, da bo za one huje. Bomo že ugnali jih, nič se ne bojte!“

Dr. Zvitovič res pošlje sodnijskega zdravnika k Janezu in ta po pregledovanji izreče, da je bolnik hudó poškodovan. Vsa reč se izroči toraj sodniji. (Dalje prih.)

debatiralo celo ministerstvo dalo svoje ostavko. Da bo Stremayer odstopil, je skoraj gotovo, ali pojmeta z njim Horst in Korb, se še ne vé. V obče se misli, da bo cesar, kedar vsi ministri odstopijo, zopet Taafe-ja poklical, in mu dal nalog, naj sestavi novo ministerstvo. Taafe bo potem bržkone sestavil ministerstvo iz desnice.

Ustavoverci so zelo poparjeni, ker so se goljufali v nadi, da bodo s svojo nezakupnico Taafe-ja vrgli. Taafe se ne zmeni dosti za to, cesar pa neče nič slišati o tem, da bi spet nemško-liberalcem vlado izročil, nasprotno želi, da se na vsak način doseže sprava med narodi.

Iz vseh krajev se pošiljajo zdaj **prošnje** na državni zbor o solskih zadevah, nekatere obče ne prosijo za šestletno šolo, druge za osemletno, ene hočejo imeti narodne šole, druge se temu ustavljajo. Mnogo spodnještajarskih slovenskih občin je poslalo dr. Vošnjaku peticije za slovenske šole, enako prošnjo so podpisali ljubljanski meščani kot odgovor na znano predrzno peticijo nemškutarske večine mestnega zbora ljubljanskega. Troje mest, Celje, Maribor in Ljubljana, oglasilo se je smelo zoper slovenski jezik. Kar se Ljubljane tiče, je pač vsakemu znano, da sedanji mestni zastop ne govori v imenu večine mesta, ampak le v imenu neke klike; Ljubljana je po veliki večini narodna, tako po številu narodnih volilcev, kakor še veliko bolj po splošnem številu narodnih prebivalcev. Da smo Slovenci bolj revni, in da na stotine iskrenih narodnjakov nima volilne pravice, tega pač nismo sami krivi; vključ temu pa so nemškutariji le s pomočjo penzionistov in uradnikov zmagali zamogli.

Klub naprednjakov je sklenil, da hoče glasovati pač za posebno češko vseučilišče, nikakor pa ne za to, da bi se na sedanjem v obeh jezikih podučevalo.

Vnanje države.

20.000 **Albancev** stoji na črnogorski meji, da napadejo vsak hip Črnogore. Da so šli drugi Albanci na Srbsko plenit, smo že poročali. Tudi iz južne Bolgarije (Rumelije) se čuje o novih bojih med Bolgari in turškimi roparji. Kakor je videti, tam doli še dolgo ne bo miru, in tem bolj, ker Turčije ne brani več angleška roka. Gladstone in njegova stranka hoče imeti na Balkanu svobodne države, neodvisne od Turčije, Rusije in Avstrije. Zato hočejo angleški liberalci tudi, naj bi Avstrija osnovala Bosno kot posebno državo, in na nje prestol posadila kakega habsburškega princa. Da bi pa naš cesar hotel Bosno kar tako z lepa nazaj dati, to nam je težko verjetno.

Loris-Melikov v Rusiji boja dobro operira zoper nihiliste, in že ni nič več slišati o njih.

Bolgarsko „srobranje“ je zavrglo 16 volitev, ki so se dovršile na pritisk vlade.

Bonapartisti hočejo predlagati, naj bi se predsednik francoske republike ne volil več od narodne skupščine, ampak neposredno od ljudstva po občni volilni pravici.

Disraeli-Beaconsfield z drugovi je izročil kraljici Viktoriji svojo ostavko. Splošno se misli, da postane Gladstone predsednik novega ministerstva na Angležkem.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 20. aprila. (Državni zbor. Ministerstvo. Deželni predsednik Winkler.) Državni zbor bode boje 13. maja sklenil svoje zborovanje. Desnica vsled tega silno pospešuje

obravnavo o državnem proračunu, in marsikteremu govorniku odide prilika se skazovati. Kedar namreč odgovori od vsake stranke eden, se stavi predlog, da na naj se obravnava sklene, in potem govorita le še dva govornika in poročevalec. Namesto 10 do 20 jih toraj govori k večjemu pet. Levičarji so vsled tega silno nevoljni, pa jim nič ne pomaga.

Včeraj in vsoboto se je obravnaval proračun za uk in bogočastje. Govornikov je bilo mnogo vpisanih, pa na vrsto jih je prišlo le malo. Najizvrstnejše je o šolstvu in o načelih odgojevanja in izobraževanja govoril grf Richard Clam. Tudi Rieger je dobro zavračal nasprotnike, med tem ko Suess ni vedel drugega kakor stare liberalne fraze pogrevati. Včeraj je govoril Jireček o verskem zakladu, Forreger pa se je zaletel v jezuita ter staval resolucijo, naj vlada skrbi, da se na Francoskem pregnani jezuiti ne naselijo v Avstriji. Tudi Kronawetter je staval 4 resolucije, med njimi to, da se v prihodnje iz državne blagajnice ne sme prav nič več dajati za bogočastne namene, in da naj verski zakladi že skoraj vrnejo denarje, ki jih dolžujejo državi. Pa obe ti resoluciji ste se še liberalcem zdeli preneumni in vsled tega še niste bili od toliko udov podpirani (potrebnih je za to 15 poslancev), da bi bili prišli v obravnavo. Danes bode nadaljevanje proračunske obravnave.

O ministerstvu še vedno ugibajo tukajšnji liberalni listi, bode šlo, ali bode ostalo. Pa kar o tej zadevi sploh poročajo, večidel tudi že sami precej drugi dan preklicujejo. Edino pravo je to, kakor sem Vam jaz že zadnjič pisal. Ministerstvo ostane takošno, kakoršno je, do konca zborovanja državnega zbora. Še le potem se bo predručilo in sicer po grofu Taafe-tu. O Stremajerju so včeraj liberalni listi pisali, da gre vsled vednega bolehanja na odpust v kake toplice in da ga bode dr. Pražak nadomestoval v pravnem ministerstvu. Vsled tega so že silno tarnali, da se bodo brž vse važne službe oddale v smislu in po želji Čehov in klerikalcev. Pa danes omenjeni listi zopet preklicujejo to novico in trdijo, da Stremajer vsled bolehnosti pač ne bode več prišel v zbornico, da bode pa sam oskrboval posel pravnega ministra. To je nov dokaz, kako težko se je g. Stremajerju ločiti od ministerskega sedeža. Da se vse na boljše obrača, kažejo nekatere spremembe pri višjih uradnikih. Slišim, da se bode skoraj vršilo še več takih prememb, po katerih bode še le mogoče vspešno delovati, ne da bi se bilo treba ministrom bati zaprek od lastnih podložnikov.

Naš novi deželni predsednik g. Winkler se bode čez kakih 5 dni podal v Ljubljano, da prevzame vodstvo deželne vlade kranjske.

Iz Ljubljane, 20. aprila. (Matične knjige.) Zopet je slovenska Matica obogatila naše slovstvo za nekaj lepih knjig. Najvažnejša med njimi je:

a) „Znanstvena terminologija s posebnim ozirom na srednja učilišča. Spisal M. Cigale.“ Znano je, kako pomanjkljiv je v terminološkem oziru naš Wolfov slovar. Bil je sestavljen v času, ko za znanstvene pojmove nismo imeli še nobenih trdnih izrazov. Znanost zahteva vtrjene termine, in v tem oziru je Cigaletovo delo velike vrednosti. Hvaležni smemo biti pisatelju, da se je tako težavnega dela lotil, ki ga je gotovo mnogo truda stalo. Vendar si ne bomo prikrivali, da je to delo še pomanjkljivo, da je tako rekoč še le začetek, na katerem naj se naprej zida.

Da bi imeli vsi tukaj nasvetovani izrazi pravico do stalne in splošne veljave, tega tudi ne bomo mogli trditi. Preveč truda bi stalo, prereševati, ali le prebrati celo knjigo in izpisati vse tiste izraze, o katerih bi se še dalo govoriti in presojsati, so li dobri ali ne. Mi smo le sem pa tje po knjigi pogledali, in zasledili marsikaj takega, kar ni popolnem po naši volji. Navajamo le par primerov. Za nemški pojem „vorstellung“ rabiti izraz „pomisel“, zdi se nam prisiljeno in samovoljno. Čemu je pa tudi treba iskati za vsak nemški samostavnik slovenskega? Pisatelj sam prizna, da slovanščina le bolj z glagoli dela, čemu potem siliti v nemško obleko in kopičiti samostavnika na samostavnika? „Was machen sie sich darüber für vorstellung?“ bi slovenski kmet prav naravno prestavil: „kaj si o tem mislite?“ Čemu je potem treba kovati posiljene, nerazumljive izraze, kakor „pomisel“? Oblika „občji“ namesto „občni“ nam ne ugaja. „Prenagnjenost“ za „hang“ nam je tudi nekako posiljena reč; ali ni zadosti samo „nagnjenost“? „Maschaum“ smo zmirom mislili, da se pravi „jambor“, Cigale pa ima „jadrenik“. Beseda „izumetničen“ za „gekünstelt“ nam je preokorna in samovoljno vsiljena. Tako samovoljno besede kovati in oblike presukavati imajo naši filologi pač navado, nikakor pa pravice. Napačno je tudi, da se Cigale ne ozira na izraze, ki so se že vdomačili in so več ali manj že v jezik sprejeti. Tako smo za „verkehr“ navajeni pisati „promet“, Cigale pa pravi kar čisto nedoločno „občenje“. Termin, ki so že znani, naj se nespremenjeni ohranijo, sicer ne pridejo do splošne veljave. Pri nekaterih izrazih je pisatelj skoro da lahkomisljen: za pojem „schraubengang“ ima izraz „zavoj“, pod zavojem pa smo si zmirom mislili kako „verpackung“, kak zavitek ali kako leseno skrinjo; kako pa pride „verpackung“ do tega, da ima biti sestra „schraubenganga“? Nekteri izrazi so tudi preveč megleni in nedoločni. Če kdo piše „vrhovnik“, bo pač malokdo mislil pri tem na neodvisnega vladarja, na „souveraina“.

Takih pomanjkljivosti, ki jih pa pogosto ni pisatelj sam zakrivil, našel boš v tej knjigi še zadosti; nove izraze morajo pisatelji in ljudstvo še le odobriti in sprejeti, prej da bodo splošno veljavo zadobili. Gosp. Cigale menda sam ne bo mislil, da je to njegovo delo popolno in brez napak; toliko pa je gotovo, da je s to knjigo narejen velik korak naprej. Marsikomu bo ta knjiga še prav prišla, in narejena je prva poskušnja, našemu jeziku podati trdnih kosti v podobi nespremenljivih terminov. Vendar smo mi sovražniki samovoljnega kovanja izrazov, in boljše je, obdržati en čas še tuje izraze, če so obče znani, nego pa z novimi jezik nerazumljiv delati, in se od drugih Slovanov vedno bolj oddaljevati. Zato je hvalevredno na Cigaletovm delu, da se računa ozira na druge slovanske jezike, zlasti na srbohrvaščino.

b) Raznim delom pesniškim in igrokaznim Jovana Vesela-Koseskiga dodatek. Da naš veteran Koseski v toliki starosti še slovstveno deluje, kaže posebno vnuemo za stvar, trdno natoro in gibčnost duha. Zastran jezika pa je Koseski pač res pravi despot, obrača in spreminja besede, kakor se njemu ljubi. Videti je, da je pesnik še iz tiste šole, ki odreka narodu vse pravice do jezika in do slovniških oblik, in te pravice prilastuje samovolji jezikoslovcev in pisateljev. Pa tisti, ki sami besede kujejo, ki jih nihče ne razume, ali pa davno in gotovo ne brez uzroka pozabljene besede in oblike iz staro-

slovenščine iz tal kopljejo in oživljati skušajo, morali bi Koseskemu kot jeziki tirani prej roko podati, ko pa tako oestro kritizirati ga.

c) „Grmanstvo in njega upliv na Slovanstvo v srednjem veku. Spisal J. V.“ Tukaj nam pisatelj pred oči postavi žalostno osodo Slovanov v srednjem veku. Milo se stori človeku čitajočemu, koliko krivic, koliko krutega zatiranja so Slovani v srednjem veku pred Nemci prestati morali. Koliko solz je teklo, koliko krvi se je prelilo, koliko neizmerne žalosti in trpljenja je potrebovalo, prej da so bili vničeni polabski Slovani, prej da so bili podunavski Slovani v sedajne meje nazaj potisnjeni! Historia docet, zgodovina je podučljiva, iz nje se moramo prepričati, da moramo biti Slovani bolj složni, nego so bili naši predniki, da se moramo krčevito držati svojega jezika in svojih šeg, in ne biti tujcem tako gostoljubni, kakor nekdanji slovanski knezi, ker se vidi iz zgodovine, da tujci niso bili hvaležni za to gostoljubnost, temveč da so le merili na vničenje slovanskega naroda. S to knjigo nam je pisatelj gotovo vstregel, vendar smo želeli, da se je več oziral na nas Slovence, ter nam pokazal, na kakov način so izginili Slovenci iz Tirolov, iz severne Koroške in gorenje Štajarske.

Iz Središča 18. aprila. Tukajšnji nadučitelj g. St. K. bil je lanskega leta tožen in preko $\frac{1}{2}$ leta v preiskavi in zatoraj ni smel v šolo. No g. nadučitelj zpoznan je nekriv in vse farane ki imajo otroke za šolo, razveselila je ta vest, češ, da bode od sedaj šola zopet v takem redu, v kakoršnem je bila poprejšnja leta. Ali prenašlo veselje mnogokrat nič ne velja; g. nadučitelj ne sme v šolo in močno se govori, da ga bode sl. c. kr. deželni šolski svet premestil. Ta slučaj bi res hudo zadej ne le g. nadučitelja samega, ampak tudi nas farane. G. nadučitelj ima v občini Obrežje precj veliko posestvo. Zato pa, ako ga utegne sl. c. kr. deželni šolski svet kam daleč premestiti, kako bode potem mogel svoje gospodarstvo ravnati! On je dober učitelj, blaga duša, plemenitega občutja; on ima v obče vse lastnosti pridobiti do sebe ljubezen njemu v odgojo izročenih otrok. Če bo gsp. K. res prestavljen, zgubi tudi cerkev izvrstnega organista, kateri podbuja pobožnost s svojim milim in prijetnim glasom in orgljanjem; njega, ako utegne oditi, pogrešali bomo precej časa.

Zato želimo da bi ostal še nadalje pri nas kot učitelj in organist. In če res g. nadučitelj ostane pri nas, naša srca bodo začela drugače kucati, tedaj Bog dej da se naša želja izpolni!

Z Lienza na Tirolskem, 17. aprila. Naše gore, v istini „Berge mit ewigem Eis“, so še zmiraj z belo odejo pokrite, vsaj tudi ni čuda, ker smo imeli, kakor drugod, tudi tu jako hudo zimo in vrh tega pa še sneži po gorah skoraj vsaki dan. Na ravnem naredila je vendar bela odeja zeleni trati prostor, tu pa tam se že zagleda kaka cvetlica in tudi vijolice skrito v kakem grmovju opazi bistro oko sprehajalčev; žvrgolenje tičev kaj prijetno doni ušesom, timbolj, ker tu po zimi isti tako zginejo, da še vrane nikjer ne zapaziš; po vsem je známeje, da imamo tudi tukaj ustajenje narave.

Tukajšnje razmere Vas bodo gotovo malo zanimale; memogrede omenim le, da smo pretečeno nedeljo praznovali petindvajsetletnico obstanka tukajšnjega pevskega društva. Veselica v gostilnični dvorani gosp. Huber-a je izpala boljše, nego smo se nadejali. Vse točke obširnega programa so se precizno in strogo izvršile. Mladost zabavala se je pa konečno s

plesom do ranega jutra. „Da bi se enake veselice le večkrat ponavljale!“ je bil izraz vseh navzočih gostov.

Predsednik društva N. N., sekcijski inženjer južne železnice — Slovenec — odprl je zabavo s primernim ogovorom na zbrano množico in hčerka njegova, gospodičina Marička, je v izvrstni izvršitvi svoje naloge splošno pohvalo žela. Tu bivajoči Slovenci in Čehi so sklenili slovansko društvo osnovati in je v ta namen bila že volitev za osnivanje pravil.

Pred par dni se je tu mudil perzijski minister general Nerimankhan z družino, koji se je opeljal potem v Meran. Sproge njegove, štiri Kavkazinke, imel sem čast v obličje videti, bile so jedna krasnejša kot druga in jako zgovorne in prijazne. Redka prikazen!

Včeraj odpeljal se je od tod ruski preiskovalni sodnik g. Wahrhusen iz Rge. Ugiba se mnogo o tem sodniku in bržko ne ima lov na nihiliste.

Rad.

Telegram „Slovenca.“

Z Dunaja, 21. aprila.

Včeraj je bila burna obravnava zaradi linškemu škofu odvzetih grajščin, enako burna pri verozakladnem davku. Desnica je zmagovala z 29 glasovi. Danes je o vseučiliščih govoril minister Konrad, obetajoč praktično enakopravnost in gojenje versko-nravne šolske izveje.

Domače novice.

V Ljubljani, 22. aprila.

(Deželni predsednik gosp. Winkler) pride, kakor se nam z Dunaja poroča, čez par dni na svoje mesto v Ljubljano.

(Gosp. vit. Schneid) je izmed kranjskih poslancev v soboto bil voljen v centralno komisijo za vrnanje zemljiškega davka.

(Zoper Schreyev predlog) ozirom protest 19 nemčurških starešin ljubljanskega mesta so v pondeljek vsi narodni odborniki tega zbora poslali na Dunaj po telegrafu ugovor, ktereja je potem poslanec ljubljanskega mesta, gosp. vit. Schneid, nemudoma izročil državnemu zboru. Včeraj pa je odšel protest več stotin volilcev ljubljanskega mesta do iste zbornice. Akoravno je bil čas za podpisovanje jako kratek, so vendar naglo napolnile se pole s podpisi volilcev vseh stanov, ker ta novi Schreyev napad na slovenski jezik je razjaril ljudi, da ne kmalo tako.

(Velik koncert) napravijo v soboto 24. t. m. dijaki više gimnazije in realke v ljubljanskem gledališču v korist podpornemu zakladu teh zavodov. Program je zelo obširen in mnogovrsten.

(Popravek.) V članku: „Recimo koju!“ so bile zadnjič na 3. strani proti koncu vrste napačno po tiskarju postavljene. Bere naj se tako: Ali pa kateri izmed stolnih kapitularev n. pr. prelat Zupan, kteremu so po dolgoletnem delovanju vse mestne zadeve dobro znane, naj bi se postavil za kandidata, saj tako nobenega duhovnika ni med mestnimi odborniki, da-si so vsi drugi stanovi zastopani, najbolj številno pa uradniški (8 odbornikov). S tem pa nikakor ni rečeno, da bi morali ravno ti in nekteri drugi biti; vendar bi morali narodnjaki previdnejše ravnati ter se za zdaj bolj ozirati na uradnike.

Razne reči.

— Kamniška narodna čitalnica napravi v nedeljo dne 25. aprila t. l. veselico s programom; 1. Hajdrih, „Slava Slovincem“, zbor.

2. Hermet, „Rožca“ čveterospev. 3. „Gluha mora biti.“ Burka v enem dejanji. 4. Ples Vstopnina za ude 10 kr., za neude 30 kr. Začetek ob $\frac{1}{2}$ 8 uri zvečer. K tej veselici prav uljudno vabi Odbor.

— S Šmartna pri Litiji se nam poroča, da so se 23. marca vršile tam volitve za občinski zastop. Izvoljenih je bilo 18 odbornikov, vsi narodnjaki. Dne 12. aprila je bila volitev župana in treh svetovalcev. Za župana je bil izvoljen enoglasno Anton Lovše, posestnik v Veliki Kostrelnici, za svetovalce pa Ignacij Zore, posestnik v Črnem potoku; Matija Ambrož, posestnik v Javorju, in Jožef Jaklič, trgovec in posestnik v Šmartnem.

Umrli so:

9. aprila. Katra Čizman, posestnika žena, 56 l., za vnetjem kože;

10. aprila. Lena Kos, konduktirja vdova, 74 l., za jetiko;

11. aprila. Franca Košir, delavke otrok, 4 m., za jetiko; Olga Biršič, lekarja hči, 10 l., za slabostjo;

12. aprila. Luka Kveder, delavec, 42 l., za jetiko; Lena Petrič, gostačka, 58 l., za ostrupnjeno krvjo;

13. aprila. Marija Papič, delavka otrok, 5 dni; Ludovika Cvetrešnik, malarja žena, za prehlajenjem;

14. aprila. Lojza Cimerman, molarja otrok, 6 tednov, za drizgo;

Za stradajoče Notranjce so darovali:

Spoštovani Anton Turk (Miljavec) iz Volčjega (Bloke) 2 gl. Matija Kadunc 5 gid.

V katoliški bukvarni

stolni trg hiš. štev. 6

se dobivajo za mesec maj sledeče priporočila vredne knjige:

Beke, Monat Mariae 40 kr.

Gemminger, Marien-Blumen 72 kr.

Goebel, Marienleben in den Geheimnissen des hl. Rosenkranzes 1 fl. 20 kr.

Martin Dr. Konrad, Die Schönheiten des Herzens Mariae 90 kr.

Vidmar, Die sieben Worte der seligsten Jungfrau Mariae 80 kr.

Šmarnice za leto 1877. Na svitlo dal dr. J. Sterbenec. Vezane 1 gl. 30 kr.

Devetdnevnica ali premišljevanje k Mariji Devici za majnik. Vezane 65 kr.

Šmarnice Marije Device. Peti letnik. Spisal L. Jeran. Brosch. 40 kr., Vezane od 55 kr. do 1 gl. 15 kr.

Šmarnice naše ljube Gospe presvetega Serca. Spisal Janez Volčič 50 kr.

Neu erschienene Bücher:

Dechamps, Card. Erzbischof v. Mehl, Predigten über die Gnadenvorzüge Mariens 2 fl. 70 kr.

Wenninger, Mai Monat oder der Gnadenort uns. lieb. Frau von Lourdes 1 fl. 80 kr.

Pinart, Die göttliche Liebe 1 fl. 44 kr.

Stöckel, Das Christenthum und die grossen Fragen der Gegenwart, II. Band 2 fl. 10 kr.

Segur, Die Hölle. Gibt es eine? was ist sie? wie entgeht man ihr? 36 kr.

Féval Paul Die Jesuiten, aus dem Französischen 2 fl. 40 kr.

Laicus, Philipp, Die Rose vom Wetterstein. Historischer Roman 2 fl. 40 kr.

Krieg Dr., Monotheismus der Offenbarung und Haidenthum 3 fl. 60 kr.

Emmerich Katharina, Das Leben Unseres Herrn und Heilandes Jesu Christi, III. Auflage, Auszug 2 fl. 40 kr.

Oesterreichische Monatschrift für Gesellschaftswissenschaft und Volkswirtschaft, Abonnementspreis vierteljährig 1 fl. 50 kr.

Ravnokar smo iz tiskarne dobili že po „Danici“ naznanjene prelepe spominske podobice za prvo sv. obhajilo in sicer v več oblikah po 7 kr., v manjši pa po 6 kr.